

Christoph Gotslof Moltke

Oratio Panegyrica Serenissimo Principi Ac Domino, Dn. Gustavo Adolpho, Dvci Mecklenburgico, Principi Wandaliaë, Sverini Ac Raceburgi ... Domino Suo Clementissimo, Cum annum Ætatis XXXVIII. die XXVI. præsentis mensis Februarii auspicaretur In Auditorio majori quod Rostochii est solenniter dicta

Rostochii: Typis Johannis Kilii, [1671]

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1838733000>

Druck Freier  Zugang



4°

Moltke, Christophor Gotteslob.

Oratio Panegyrica --- Dm. Gustavo Adal.
pho Duci Mecklenburgico. --- cum an-
num Aetatis xxxviii ----- auspicietur

1671.

Mkl f I

1560

Arb. f. I
1560 - 4^o

Oratio Panegyrica
SERENISSIMO PRINCIPI
Ac DOMINO,
DN. GUSTAVO
ADOLPHO,
D V C I MECKLEN-
BURGICO, PRINCIPI WAN-
DALIÆ, SVERINI AC RACEBURGI,
NEC NON COMITI SVERINI, DY-
NASTÆ ROSTOCHII ET
STARGARDIÆ,
DOMINO SUO CLE-
MENTISSIMO,

Cum annum Ætatis XXXVIII. die
XXVI. præsentis mensis Februarii
auspicaretur

In Auditorio majori quod Rostochii est
solenniter dicta.

CHRISTOPHORO Gotteslob Wolffen/
Equite Mecklenburg:



ROSTOCHII,
Typis JOHANNIS KILII, Universit. Typogr.

Oratio Panegyrica

SEKRETISSIMO PRINCIPI

Ad Dominum

DN. GUSTAVO

ADOLPHO

D. V. C. MECKLEN

BURGICO, PRINCIPI W. AN

DALIE, SVBIRI AC RAGBURI

NEC NON COMITI SVBIRI BY

IN ASTA ROSTOCHII ET

STAROGARDIA

DOMINO STO CLE

MENTISSIMO

Cum annis Aetatis XXVIII die

XXVI. patiens mensis Februarii

adspiceretur

In Auditorio maiori quod Rostochiae

toleraret Cista

CHRISTOPHORO Gottschalo (Gottsch)

Edite Mecklenburg

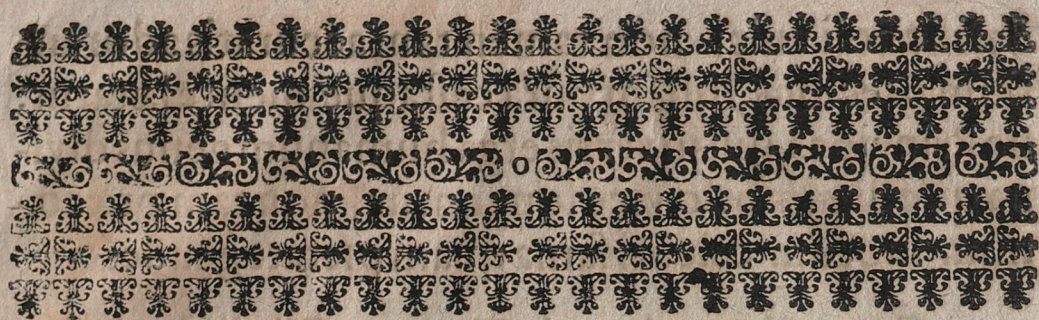
W W W

W W

W

Rostochiae

Typi IONANIS in hunc finem impresso



SERENISSIME PRINCEPS DOMINE CLEMENTISSIME!



Audanda sane majorum in imperantes pietas; nefas illi Principem natali die adire sine munere ducebant. Rite & religiose mihi fecisse videntur, quod eos, qui Dei inter homines sustinent personam, divino ritù coluerint. Ego inter SERENITATIS Tuæ cultores gradu & censu plurimis impar affectu nulli secundò, nullū majus meliusve donarium pulvinari tuo inferre possum, quam hanc ipsam orationem; munus, si ex tua dignitate æstimetur, exiguum; si ex viribus meis, mediocre; si ex animo, magnum. Augustum nihil de se nisi a præstantissimis componi voluisse, fama est: Macedo felicem Achillem quod suarum virtutum præconem nactus esset Homerum, prædicasse fertur. Hæc animo volvens verecundiam in me desidero, quod ego dicendi rudis, nulliusque in literis nominis, tuum Augustum Nomen laessere auserim: sed quantum mihi justitiam affert utriusque rei consideratio, tam me solatur ac reficit tum excellens animi tui benignitas, tum conscientia mea fiducia. Credo equidem, ut omnium rerum Arbiter Deus, nullius præconio indigens, lau-

dari ac coli vult; non tamen tam accuratis adorantium precibus, quam pura castaque mente lætatur: sic Principes, qui in terris erga humanum genus divina quodammodo vice funguntur, non tam præconum suorum celebri fama quam pietate gaudere.

Cyrus Xenophontis, Trajanus Plinii elogio incluti! Sed quanto præstabilior est veritas fictione, vivens & spirans imago reb⁹ fucatis, tanto magis hæc nostra oratio antestabit Græco juxta ac Latino scriptoribus, eorum vitas non ad historicam fidem sed effigiem absolutissimi Principis exigentibus. Non assurgit illa quidem ad horum disertissimorum facundiam, nec tuam **SERENISSIME PRINCEPS** adæquat magnitudinem, nulla tamen foeda adulatione se dimittit, elargitur vero affectu in Tuam **SERENITATEM** laudes, quas adulatio in immeritos solet. A tua itaque Clementia **SERENISSIME PRINCIPUM** arctius expectat foveri, non sui, non autoris sola sed fiducia argumenti: quod ipsum mihi suffecerit aliqua ex parte adumbrasse, erunt qui vel verbis adæquent, vel felicius ad illud alludent: sed si qui futuri sunt usque adeo disertiac copiosi (si modo futuri sunt) verendum tamen ne cum ad hoc ipsum ventum fuerit, non potius metuant, ne quid de illius magnitudine deterant, quam eam se verbis æquare posse confidant. *Semper enim justum minuendi metum faciunt ea,*

que amplificandi spem sua magnitudine susulerunt. Tu Serenissime Princeps honestos hosce meos conatus in optimam interpretaberis partem, & presse loquentem excusabis, cum sciam apud Deos & Principes brevi sermone utendum.

*SERENITATIS. T. devotissimus
& humillimus cliens.*

CHRISTOPHORUS Gotteslob Moltke.



Beatus est GENTES, queis ultima Sep-
tentrionis habitantur, certo anni
tempore, sole Australes revisente
terras, perpetua urgeri nocte, mœ-
stas in tenebris agere: festus inde,
qui primus Phœbum lucemq; re-
vehit, dies! qui plausus! quæ gau-
dia! qui sibi invicem de recepto feliciter sidere gratu-
lantiū concursus! macte sitis vestra pietate, provoca-
tis alios quanquā in dissimili casu in exempla, & no-
bis soles meli⁹ nitent, illuxit fausta illa, quæ olim SERE-
NISSIMUM PRINCIPEM GUSTAVUM ADOLPUM,
Dominum nostrum Clementissimum in lucem pro-
tulit, dies. Tu maxime Principum nostrum, quod ad-
miramur, quod colimus, quod suspicimus beneficū
& salutare sidus, e cœlo in terras demissum ut seculo
everso succederes, ut rebus afflictis mederi posses. O
felix ter & ampli⁹ ubi tui Numinis lumen fulgorē suū
primū exseruit, quæ vota, quæ gaudia, quas spes con-
tinuit continetq; dies! sancta nobis, sancta seris nepo-
tib⁹ erit ej⁹ memoria. Veteres natales Principū inter
faustas acclamationes proque illorum salute preces
transigebant, nondum & nostra, ubi recte præiverat
vetustas sequior, pedem posuit ætas. Si quisquam
Principum assiduis suorum acclamationibus fatiga-
tur, tu es ille in quem tot gentium, ne dicam civium,
obversa ora, sublatis oculis; te tot dissonis clamoribus
sed uno omnium consensu extollunt, Te denique,
unicum argumentum publici stuporis & applausus
B cele-

celebrant. Hujus urbis, qua non alia crebrius tuis laudibus personat, non alia lubentius imperium agnoscit, non alia gloriæ & magnitudini tuæ impensius favet, hujus inquam urbis cives, qua literati, qua urbani, certatim solennia vota pro tua incolumitate, qua publica salus continetur, & suscipiunt pariter & solvunt, precantur Deum velit ea semper solvi, semper signari. Si ego in illo tibi plaudentium tuorum civium agmine in hunc suggestum primus rapiar publicæ lætitiæ interpres, si ego annis & dicendi facultate omnibus inferior, tuum Augustum nomen indignus laceſso: ad tam audax propositum tot plausus excitarunt, accenderunt exempla, tui nominis veneratio adegit, & si quid fortius, amor. Ignis fulgore proditur, amor affectuum fortissimus etiam invitis erumpit. Suffecerit voto SERENISSIME PRINCEPS, si te coli & observari pateris, sic conatus meus licet infra tuam magnitudinem, licet impar voluntati, vel nomen honoris vel pietatis accipiet; dabit hujus Illustris auditorii benignitas veniam, si non indiferto labantique sub onere admirationis sermoni, certè pietati.

Si ex Rhetorum præceptis aut natale solum, aut familiæ dignitas, aut subditorum fortitudo, quicquam ad conciliandam justam venerationem magnis Principibus faciunt; quid patria nostra in terris florentius? quid Principali familia augustius? quid Wandalis fortius? hæc est illa gens quæ mavortiam effudit prolem, terrorem Romæ, Africæ flagellum, Burgundionum nova nomina. Hæc est illa gens, quæ Radagaiso duce sociis Gothis Italiam graviter afflixit; hæc est illa gens, quæ non tam itineribus quam victoriis emensa Gallias, peragrata inter tot undiq; imminentes hostes Hispania, Africam obtinuit,

Imperium.

*Imperiumq; novis titulis feliciter auxit
Inde regressa furens late victricibus armis
Pannonis arva suis adjecit finibus, inq;
Sumpta triumphalem bellorum fulmina Romam
Torfit, & invictas sensit gens Itala vires.*

Fractum Italum robur, fracti superbi Quiriti-
um fasces, deplumata aquilæ, expavit æterna urbs
gentiumq; Dea contactos suorum cœdib⁹ campos,
infecta cruore maria; expavit in alio fidere induratā
virtutem, quoq; minus in cinerem redigeretur, non
suæ potentia sed pii Præfulis precib⁹ debuit. Hæc est
illa gens, quæ sola invalescentē Francorum sustinuit
potentiā, Magno Carolo foedere affinitateq; innexa.
Ottonum inde tempora, multa invicem damna,
& ex fortuna illata propulsata ve bella.

Huj⁹ ego gentis Regum Principūq; domi forisq;
fortiter gesta quomodo dicendo adæquem? Si vero
minimam eorum partem delibare animus foret.

Ante diem clauso componat vesper Olympo.

Venirent dicendi Radagaii, Genserici

- Romæ qui mœnia primi

*Æquavere solo, superatis Alpibus amplos
Et de fortuna tandem duxere triumphos.*

Post hos qui quondam Borussæ, Polonis, Me-
klenburgensibus, Pomeranis, Wagriæque jura da-
bant Wisilai, Bilungi. Inde longi temporis interjectu
magnæ animæ prodigi Henrici, magni, Ulrici, & deni-
q; primo omniū dicend⁹ JOHANNES ALBER-
TUS Divus optimi Principis parens sine exemplo
maxim⁹, nisi majorem se filium genuisset. In tam lata
tam benigna materie, in hoc immenso sceptigeræ
gētis laudum oceano non subvehar altius, contra-
hā vela; ad exemplum sagacis illius pictoris, qui quod

cillo exprimi posse desperabat, velo obumbravit. Sic ego ILLUSTRISSIMÆ hujus GENTIS seu egregia belli facinora, seu pacis ornamenta, omni laude omni voce sublimiora, religioso venerabor silentio.

Helleboro opus est illis, qui hanc florentissimam familiam Urfinis originem debere somniant; sunt nonnulli, qui hujus stirpis autorem fortissimum Anthyrium Alexandri comitem faciunt, nihilque satis egregium, satis antiquū, nisi ab antiquis erroribus per incertissimas conjecturas repetitum, autumant. Ego uti nihil temere affirmaverim, cum iniquo fato multi fortes ignorentur viri.

Vixere fortes ante Agamemnona

multi: sed omnes illachrimabiles

urgentur, ignotiq; longa

nocte, carent quia vate sacro.

Ita antiquis Regibus ortam, qui florentibus Romanorum rebus cum Danis Saxonibusque de imperio contendebant, asserere ausim. His Majoribus MAGNE PRINCEPS, ingens quantum debebas, si eorum partæ famæ magnitudinique acquiescere voluisses. Multos abunde ad assequendam nominis æternitatem parentum præviam lucem longinquo intervallo insequi juvit; felices utcunque cum ad summa tendentibus etiam gloriosum in secundis aut tertiis consistere. Quanto tibi gloriosius, qui coelestis mentis ardore sacro quodam instinctu afflatus tantum pristinis operibus cumulum & auctuarium adjecisti, ut nihil humana fors majus animo ac votis concipere possit.

Si Augusto tantus erat arcanus luminum vigor, cujus aciem non hostis, non amicus ferre poterat; ignosce tu quoque SERENISSIME PRINCIPUM si ad virtutum

tutum tuarum splendorem caligant oculi, hebescit
acies, labat si quid in me est industria, stupet in illa-
rum admiratione & inde unde vix desieram, ad tuas
cunas, ad ipsa nascentis primordia revocat. Leun-
culus simul ac lucem aspicit, explorat unguēs & ve-
luti regium ostentans animum humentes colli jubas
concutit, præludit pugna. Excelsis mentibus cum
ipsa anima inditum robur statim se exserit. Exse-
rebas illud Serenissime, dum adhuc fasciis circumvo-
lutus, late tui venerationem spargis; ab ubere nutri-
cis pendens debitos applausus colligis; exaudis un-
diq; acclamantium voces & quasi agnosceres expor-
rigis frontem, serenas oculos, lubrifies ore. Inde
ubi primum voces reddere, ac pede certo signare hu-
mum, jam nescio quid majus spirabas, non afficie-
baris iis, quibus illa mollis ætas gaudet oblectamen-
tis; averfabaris Aularum illecebras; oderas illarum
præstigiatrices delicias. O divinam in illa fortuna
indolem! o dignam magno patre magnam proge-
niem!

Credo equidem nec vana fides, genus esse Deorum.

Adorabant jam tum omnes gloriæ magnitudi-
nique suæ prælucescens sidus, augurabantur futurum,
ut spem præveniret, superaret vota. Ipse tuus Di-
vus parens hoc uno quod te dederat, (majus enim
conferre non poterat) damnas voti, novis subinde
fatigabat Numina; occurrit mihi Augusta ejus ima-
go, videor videre solito lætiores vultus, audire
vota, quum optimus Princeps precaretur ut tibi in-
nixus, tuis humeris se patriamque aliquando susten-
taret; tua juvenia, tuo robore invalesceret; sin hoc
minus visum superis, te saltim incolumem floren-
temque dignum imperii curarumque heredem vel-

C

lent.

lent. Audiverē cœlites votum, postrema largiti. Proinde Dive Princeps si tuæ cœlo receptæ menti aliqua cura nostrum, lætus respice terras, quas cœlo vindicatus filio reliquisti, fruire gaudiis, beneficio quod dedisti, semper charus desiderandusque nobis, hoc ipso, quod prospexisti, ne desiderareris. Veneramini mecum Auditores omnium ordinum honoratissimi Incōparabilis nostri Principis primos annos, si ætatem supputemus, solis alias infirmitatibus distinctam; huic, non inter otium & luxum, sed curas laboresque viriles exercitam. Nullis mihi lenociniis, nullis verborum pigmentis opus; nec aurea, veterum oratorum flumina vanis invoco votis; merentem laudare facile, modum tenere difficile. Magna equidem & inusitata Principis gloria, major modestia; proinde non tantum mihi quid virtutibus debeatur, sed quid illa pati possit cogitandum. Geographi, dum orbem contrahunt, plerumque partes spectantium oculis subducunt, ne dum illas, accurate repræsentent, plus de toto prætermittant. Rite igitur videor factururus, si ad eorum exemplum, in hac immensa laudum copia, summa tantum capita delibem: necesse est enim tot tantasque recensenti singulas prætermitti vel intelligi.

Maturioris ætatis, si ad has quoque veniendum excercitationes fuere, quæ ad majora animum informarent, nusquam a consilio & instituto Principali abirent. Scripta veterum ac recentiorum peragrare, memorias legere prisce ævi, in populorum casus & occasus inquirere, colligere inde ad vitam principalem præcepta: super hæc domare equos, lustrare saltus, excutere cubilibus feras, in mutatione laboris refectionem quærere artes pariter & oblectamenta erant. Hæ sunt illæ imperataices artes!

hæc

hæc sunt illa pri-mare ip: tirocinia! his, veluti milites
 per lusoria certamina pugna, Principes prudentiæ
 civili & rerum agendarum præparantur arenæ! am-
 plū & illustre munus Principis imperium est, pulchrū
 gloriosumq; Dei inter homines sustinere personam;
 sed quā ardua, quam innumeris difficultatibus con-
 juncta provincia! quam arduū, quantæ molis, ab uno
 capite tot capita coerceri, onus! merito sapientibus
 longe facilius creditum per ardua ad summa eniti;
 cursum rectum in undoso mari tenere; quam in sum-
 ma fortuna non abripilicentiæ ventis, inter indul-
 gentissima blandientis obsequia a recto tramite non
 dimoveri: Multa ac prope divina in rerum publi-
 carum requiruntur rectoribus! multis virtutibus
 quib⁹ veluti anchoris, hæc navis firmetur, multa pru-
 dentia, qua veluti clavo gubernetur, opus! mihi e-
 quidem civilem docendi sapientiam nulla ambitio,
 neq; Principi magistro opus: satis virtutibus, satis am-
 plis doctoribus instructo; Majoribus suis & Principū
 Maximo, Divo pare. Sed eo major tua laus SERENIS-
 SIME, qui ad has cantilenas Syrenū non hæsisti, incolu-
 mis subiisti portū, stat in anchoris reipublicæ navis. Si
 enim cœli marisque temperiem turbines tempesta-
 tesq; sic Principis vitam, nihil magis quam ancipi-
 tia periculosaque commendant. Nequaquam par
 gubernatoris est virtus, quum placido & cum tur-
 bato mari vehitur: tunc admirante nullo illaudatus,
 inglorius subit portum: ad cum undique & undiq;
 pontus, quum stridunt venti, gubernacula gemunt,
 jamque Eubalios mercator timidus jam jam vincen-
 tibus invocat undis, tunc ille clarus & Diis maris pro-
 ximus. Nec tuam SERENISSIME navim tranquillo
 semper mari, secundisve faventium ventorum flati-
 bus usam, sed crebra turbinum vi procellisque agi-
 tatam accepimus. Ingentes profecto omnes Divi-

næ Majestati gratias agere convenit, quæ in summum
discrimen adductis propeque conclamatis rebus
eum gubernatorem, quo nec meliorem votis con-
cipere poteramus, dedit. Juvat grato horrore pe-
riculorum discriminumque Principalium tanquam
nostrorum meminisse, habet enim hoc præcipuum
Imperantium fortuna, quod sola periclitari nesci-
at, eadem subditos manent incommoda. Ut enim
in hoc subjecto orbe a sole lux aut tenebræ: sic Prin-
cipe apud subditos prava pleraque aut recta. Exem-
plis ejus quædam cogendi vis inest; ad virtutem ille
præit? sequimur; ad vitia? inclinamus. Bene bea-
teque agit? floremus: improspere? labimur aut rui-
mus cum illo. Si floremus, si incolumes & quantum
præadumbrante principali fastigio datur virtuosus a-
gamus, tuum opus est INDULGENTISSIME PRINCIPUM!
tu collata a Deo in sinum rem publicam foves, me-
ministis te hominibus præesse, sed hominum causa; di-
versissimas artes potentiam & modestiam misces, re-
verentiam & amorem jungis. Te enim non arx in-
accessa, non excubiæ, non arma, non milites sed no-
stra fides, tuorum beneficiorum memoria & si quid
fortius? amor defendunt. Hæc sunt illa tutissima,
munimenta, munimentis non egere! hic est ille im-
perantis & parentium pulcherrimus concentus! Tu
beneficiis, humanitate, clementia; nos veneratio-
ne obsequiis invicem contendimus; Tu larga bene-
faciendi materie; nos obsequii gloria gaudemus:
ambigimus alternis judiciis dominum salutemus an
patrem. Nihil severitati amore, nihil gravitati sim-
plicitate, nihil majestati humanitate detrahitur. Fru-
stra Princeps terrore & minis septi, nisi charitas ac-
cedat civium. Terror & metus infirma vincula
sunt, male iis veneratio acquiritur; longe valentior

amor

amor ad obtinendum quod velis. Proinde recedant
minæ, absit asperitas, exsulet subperbia, nec metue-
rint contemptum; non contemnitur, qui imperiū,
qui fasces habet; nisi qui humilis & sordidus & qui
se primus ipse contemnit: Principes etiam invitos
sua subsequitur Majestas; Procule eos summovent a
contemptu, non solum imperii fasces, verum etiam,
ipse Regum Principumq; arbiter Deus.

Sed inde, unde digressa oratio, revertar; nostro
quid Principe clementius? lapsos erigit, noxios eri-
pit, servat; mavult videri invenisse bonos, quā fecisse:
non poena semper sed poenitentia contentus. Ni-
hil principali fastigio, nihil summa fortuna dignius,
quam misereri humanæ sortis, ignoscere erroribus,
salutem impertiri miseris, sublevare calamitatibus
oppressos, solari afflictos, judicat. Inde in subditos
quanta comitas, dicam an humanitas? an novæ &
in auditæ virtuti quærendum novum nomen est? est
sanè in illo fastigio nova inauditaque admissio
facilitas; quis enim patientius subditorum audit
querelas? excipit desideria? alloquiis non gravatur?
quis majoribus unquam beneficiis affecit bene me-
ritos? provocavit majori amore? nemo a Principa-
li vultu recedit tristis; nemo frustra ejus implorat in-
dulgentiam; nemo se neglectum aut submotum,
queritur; omnibus liber aditus; nemo denique ni-
si aut improbus, aut assentator exclusus. Sed alio me
vocat numerosa Principis gloria, jamque eam quam
primum dixisse oportuit, attingam virtutem; Prin-
cipi viro omnibusque primam, PIETATEM: quanto
in aliis rariorem, tanto magis Tibi decoram. Hanc
inter præcipuas hereditatis partes numeras cumque
filii vivis parentibus, quodammodo bonorum do-
mini existimentur inque illis non tam acquiri posse.

D

sio,

sio, quam dominium continuari videatur: hanc tan-
quam legitimam portionem, hereditario jure inter
cœteras possessiones a MAJORIBUS, transmissam adi-
isti. Horum inter clarissimas palmas palmare sem-
per elogium, eosdem hostes, quos CONFESSIO, Au-
GUSTANAM loquor, habuisse. Maçte his RELIGIOSIS-
SIMIS MAJORIBUS, gloriosissimis CONFESSORIBUS! ma-
çte orthodoxæ Religionis diuturna continuaque
possessione! maçte tuis PISSIME Princeps, sanctissi-
mis moribus sinceroque pietatis studio! te non Au-
larum lubrica; non indulgentis obsequia fortunæ;
non humanæ securitatis auctoramenta; a recto tra-
mite dimoverunt. Plerique rerum domini affecta-
tam in Deum pietatem, religionisque studium suis
cupiditatibus prætexunt, hac sub larva populorum
alunt foventque dissidia. Alii tibi SERENISSIME mens
tuamorem timoremque Dei optimam, eandem-
que securissimam regendi populos artem credis: In-
de tua in cultibus divinis assiduitas totusque ardens
in preces Deumque autorem unicum omnium be-
neficiorum agnoscens animus; inde prospera ac læ-
ta omnia; vota ac cœpta antecedit Pietas, sequitur
successus. Hæc est illa tutissima virtus! ex hac ve-
luti e perenni fonte manant cœteræ virtutes; inde in
miseros & egenos pronus favor & liberalitas & pene
profusio; inde Temperantia & in summa fortuna
eximia Moderatio; inde Justitia rerum divinarum,
humanarumque regina & si quid aliud in te eximii
miramur ac suspicimus. Hanc Divam prisci vates
assidere folio Jovis O. M. finxerunt, non ut ille infas-
mis purpuræ cliens, qui quicquid Regi placeret, fas
piumque volebat; sed e contrario longe lateque impe-
rantes, nihil aliud velle debere, nisi quod honestum
sit & æquum, quod sana ratio dicat, quod Justi-
ciæ

ciæ oraculo comprobetur. Idem tibi SERENISSIME
sensus, qui in magna fortuna, nihil æquius, nihil me-
lius, nihil validius credis quam justiciam exercere,
sefe legibus alligatum profiteri, minimumque sibi,
cum nimium liceat, licere. Hanc ego virtutem qui
satis prædicem? quibus verbis, qua orationis vi satis
exprimam? loquantur pro me ipsa tribunalia, quæ
Principe superbunt Præsides; loquantur judicia pas-
sim restituta; loquatur ipsa vim suam exserens Diva;
abeant proinde, recedant illæ voces;

Sanctitas Pietas, Fides.

privata bona sunt, qua libet Reges eant.

Extra consortium humani generis relegandi qui
cum Euphemo, imperium habentibus, nihil a ratio-
ne esse alienum, quod fructuosum, statuunt. Sed
cum ratione insaniunt, qui horum suffrunitam au-
daciam, oratione aut verbis sanari posse credunt;
frustra sunt, nunquam canis rubore suffunditur, nec
illorum, cum Pietati bellum indixerint, ferrea & ex-
sanguis frons pudere didicit. Nullum adversus hoc
malum ingravescentis remedium, non urendo secan-
dove huic morbo medicina paratur, contagio plu-
rimorum invasit aulas, nec desunt Regibus Principi-
busque Anaximandri; floreat licet, honoribus ex-
tollantur; vivunt attamen in opprobrium seculi, de-
testationem bonorum virorum, nunquam assequen-
tur, ut eorum indignationem nedum assensum me-
reantur. Tuam aulam SERENISSIME, procul odio pro-
cul amore intuens, non potest non quin tanto Prin-
cipe dignum Virtutis ac Magnificentiae domicilium
veneretur. Nullus apparet histrio, assentator nul-
lus; nulli gulæ magistri; ad splendorem nulla (nisi u-
bi e dignitate est) ad Majestatem omnia adornata.
Te Proceres intuentur ut exemplum, tu Proceribus
te vivam præstas virtutis imaginem. Quis non tan-

to Principe (repetam enim) dignum veneretur domicilium? quem non in sui admirationem, hoc virtutis, Pietatis, ac Justitiæ & quod pene omiseram, eruditionis, magnificum rapiat pallatium? ut enim LITERATISSIME Principum, tot actanta decora in te absolvit eruditio, sic aula tua non alias magis, quam, literatorum frequentia, splendet. Demiratur præsens, demirabitur postera si futura est ætas hanc veluti propriam literarum sedem, eruditionis theatrum, Musarum domicilium, doctorum lararium, totius denique eruditi orbis compendium. Inde nullus alicujus in literis nominis ut qui non T. SERENITATEM colat, tibi que non literarum Præsidii, ut tutelari Numini, ut sacrorum suorum Antistitiæ assurgat. Trahuntur ad unum omnes tui veneratione, mirantur illam vim ingenii incredibilem, illam judicii acrimoniam, illa linguæ fulmina, illam inauditam linguarum disciplinarumque omnium peritiam. Tibi enim Principum LITERATISSIME, (nullo mihi dehinc alio elogio celebrande) soli datum rerum cognoscere causas. Tibi reclusa penitissimarum rerum abdita; nota totius naturæ facies, antiquitatis, legum & juris arcana; Tibi Rerum publicarum fata omniumque gentium monumenta perlastrata perspectaq;. Stupent quotquot sunt qui legum profitentur scientiam; stupent Philosophi, stupent Theologi, stupent oratores, hærent attoniti & quamvis ætatem in his studiis consumpserint, lubentes dant manus, cedunt palmam; multa denique sibi ex te discenda restare, ingenue profitentur. Quid de tua eloquentia, in eloquentissimus ego dicam? est sanè divina, ut sic hac sola laude emereres, largam nobis admirationis suppeditares materiem. Hinc sive cogitata, sive subita proferre placuit, eadum

dam cogitationum sublimitas, idem verborum nitor,
orationis eadem vis, eadem majestas, eadem, sed ma-
jor omni oratorio apparatu elegantia; singula verba,
singulae voces arguunt autorem, dicentisq; adæquant
magnitudinem. Tui similem antiquitas si tulisset Prin-
cipem, illum adhuc dum in vivis agentem, Coelitem
asscriberet choro, illi inter Deos radiatum caput, il-
lum ære, marmore, auro argentoq; fingeret, illum
flamine coleret. Vana hæc! ubi illi triumphales arcus?
trophæa? statua? & coelo minitanti culmina Maufo-
lea? saxa, marmora & quæ ære finguntur, longa de-
molitur vetustas, negligit carpitq; posteritas. Quid
Pyramidum situ altius? quid Babyloniorum muris
magnificentius? quid templo Ephesinæ Deæ splen-
didius? hæc vel vana longè lateq; Imperantium am-
bitio molita, vel subditorum extruxit amor, ut se su-
osq; ab oblivione assererent. Frustra fuere, & illorum
nomina & opera pariter intercidere. Non equidem
statuis aut imaginibus intercedendum puto, ingentia
illa profecto ad virtutem incitamenta & nescio quæ,
in illis generosa pectora attrahens, occulta domina-
tur vis. Miltiadis trophæa quiescere non sinebant The-
mistoclem; Macedoni Genitoris victoriæ indignati-
onem; Magno Julio, hujus effigies, lachrymas excu-
tiebant. Sed quamvis hujusmodi operibus sua con-
stetratio; attamen rem fere æstimanti, fumus, stre-
pitus, innanis fulgur sunt. Magnos viros hæc dele-
ctant, non afficiunt, sciunt pessimis etiam majora de-
creta; sciunt memoriam sui duraturam, si vita meru-
erint. Tu vero ingens & inclita Roma tuq; quondam
celebris Hellas! ubi nunc illa Deorum magnifica de-
lubra? circi? stadia? theatra? fora? pulcherrima hæc
sed fluxæ opulentia ostentamenta, quid contra vim
ruentis potuere ævi?

E

Occidis

*Occidit occidit
Spes omnis, & fortuna vestri
Nominis,*

Sed non omnis emortua gloria, magna pars ejus vitavit Libitinam, literas & bonas artes loquor; harum fama cluit Romanus, celebratur Achivus; hoc lumine illustrastis Europam, implestis Asiam Africamq;. Tollamus literas, tollamus artes, quid nisi squalor aut tenebræ, & ferox quædam aut ut verius dicam ferina vita? ut enim humana industria, ignes e speculis fulgere, adversus navigantium pericula facit; sic omnium rerum arbiter Deus artes, seu præsentissima adversus mortalium nequitiam, remedia extare voluit. Frustra quis multo milite septus, nisi disciplina accedat, frustra Principis imperium, si demas obsequium; nec imperium, nec obsequia retinentur nisi per artes. Felicem rempublicam ubi illæ vigent! sed multo felicior, imo ut cum Divino Platone exclamem felicissimam: *Ubi Principes philosophantur aut Philosophi imperant.* Quam ille ex tripode! loquitur & meracente experientia, loquuntur Annales, non ego hic veterum miracula Julios, Antoninos, Carolos, Ottones & mille alios producam; suffecerit ingens patriæ depositum, Princeps noster CLEMENTISSIMUS.

ILLE. UNUS. INSTAR. OMNIUM. ILLE. FELICITATE. IMPERANDI. AUGUSTOS. TRAJANOS. ADÆQUAT. LIBERALITATE. ALEXANDROS. PHILADELPHOS. LINGVARUM. NOTICIA. MITHRIDATES, PROVOCAT. CLEMENTIA. CÆSARES. TITOSq;. SUPERAT. TEMPERANTIA. CYROS. SCIPIONES. VINCIT. OMNES. DENIq;. MULTIJUGA. OMNIUM. RERUM. SCIENTIA. LONGO. POST. SE. RELINQVIT. INTERVALLO.

Hanc gloriam, hanc laudem, hanc felicitatem, literis debet acceptam, his ducibus, tantum famæ virtutibus circumdedit, ut dehinc non magis GUSTAVI

VI

VI, aut ADOLPHI, quam LITERATISSIMI nomine
veniat appellandus. Hæc tibi semper vitæ ratio, hæc
placeat secta, O princeps! fave tuorum gaudiis, an-
nue votis; non temoveat adultæventis, in pejus se-
culi pravitas; non imperitiæ patroni; non literarum
hostes; qui illas in regia laude ponendas negant, cum
nihil magis Reges Principesque deceat. Hoc uno al-
tius præclariusque assurgis, quam si maria terrasque
victoriis lustrasses opimaq; retulisses spolia: erit hoc
nomen omnibus trophæis, omnibus titulis, trium-
phis, laureis speciosius! nec quicquam superbiunt
Romani, titulis, quos sibi ex devictis aut bello lacer-
atis acquisierant gentibus. Hoc nomen erit dicam
confidentius, quod nullos admittit titulos, erit o-
mnibus præconiis majus; erit longe supra pallidam,
jejunamque ambitionem; semper quale quantum-
que est ab omni hominum memoria, ab omni ævo
æstimabitur.

Verum enim vero quo longius me progredi sen-
tio, tantum abest, ut me tuis SERENISSIME laudibus,
aliquid adjecisse credam, ut potius vitio paupertinæ
dictionis ingeniq; culpa multum de summa merito-
rum detraxisse, fateri habeam necesse. Non enim
mea in dicendo mediocritas, ne dicam infantia, Pæne-
gyricis; humilioribus illa assuevit argumentis; sola
ex pietate fiducia, quasi non laudem, certè veniam
merebitur. Inde mihi idem orationis initium idem
finis erit, simplex & unicum sed omnia complexum
votum, SALUS PRINCIPIS. Servet te Deus in-
columem.

*Fata te norint
properentq; Parca nescium carpi
Tibi destinatos stamen in annos.*

E 2

Sœpe

Sœpe Te omni gloria florentem ac feliciter impe-
rantem aspiciat fausta & læta lux, ubi primum tan-
quam beneficium & salutare fidus has terras illustrasti
implesti. Sera serisque nepotibus sit nota dies, quæ
te cœlesti patriæ natalique redonabit solo.

FLOREAS.

**GUSTAVE. VERE. AU-
GUSTUS.**

AUGUSTO. FELICIOR.

JULIO, NERVAq; CLEMENTIOR. ARISTIDE. JUSTIOR.

NUMA. RELIGIOSIOR.

MAGNO. CAROLO.

ET. QUOS. VETUSTAS. PRÆDICAT.

VESPASIANIS. ANTONINIS.

LITERATION.

FLOREAT.

AUGUSTA. HEROINA.

MAGDALENA. SYBILLA.

PRINCEPS. CITRA. EXEMPLUM, MAXIMA.

FOECUNDISSIMA. THORI. SOCIA.

FLOREAT.

ILLUSTRISSIMA. PROLES.

FLOREAT.

IN. QUO. SPES. TUA.

SUBDITORUM. REPOSTA. SALUS.

PRINCEPS. JUVENTUTIS.

DELICIUM. AMORq; POPULI.

CAROLUS.

NOSTER.

HUNC. COELUM.

TIBI.

CUI. NATVRA. SIMILLIMUM. VOLUIT.

VELIT.

Tu vero Regum Principumque Servator O. M.
annue votis, fave beneficiis, muneribus adde perren-
nitatem.

DIXI.





oraculo comprobetur. Idem tibi SERENISSIME
us, qui in magna fortuna, nihil æquius, nihil me-
nihil validius credis quam justiciam exercere,
legibus alligatum profiteri, minimumque sibi,
nimium liceat, licere. Hanc ego virtutem qui
prædicem? quibus verbis, qua orationis vi satis
rimam? loquantur pro me ipsa tribunalia, quæ
cipe superbunt Præsides; loquantur judicia pas-
stituta; loquatur ipsa vim suam exserens Diva;
nt proinde, recedant illæ voces;

Sanctitas Pietas, Fides.

privata bona sunt, qua libet Reges eant.

infortium humani generis relegandi qui
no, imperium habentibus, nihil a ratio-
m, quod fructuosum, statuunt. Sed
insaniunt, qui horum suffrunitam au-
tione aut verbis sanari posse credunt;
nunquam canis rubore suffunditur, nec
n Pietati bellum indixerint, ferrea & ex-
pudere didicit. Nullum adversus hoc
vescens remedium, non urendo secan-
orbo medicina paratur, contagio plu-
rasit aulas, nec defunt Regibus Principi-
ximandri; floreat licet, honoribus ex-
unt attamen in opprobrium seculi, de-
onorum virorum, nunquam assequen-
n indignationem nedum assensum me-
m aulam SERENISSIME, procul odio pro-
uens, non potest non quin tanto Prin-
Virtutis ac Magnificentiae domicilium
Nullus apparet histrio, assentator nul-
æ magistri; ad splendorem nulla (nisi u-
est) ad Majestatem omnia adornata,
ntuentur ut exemplum, tu Proceribus
tas virtutis imaginem. Quis non tan-

D 2

to

